

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Caput II. De homicidio sui ipsius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Dicitur (regulariter) ut significare possit, quando in
magnum aliquod Reip. vel alterius damnum, sed
non res reducitur ad defensionem, cum moderamine in
culpate intell. Relege modò dicta. n. 7.

Dices: Potest Princeps, imò quilibet Iudex cogere
debitum ad solvendum creditori, si crediti tonter de
debitum non possit in iudicio probari: ergo &
debito, quamvis non possit in iudicio probari: ergo &
potest similiter certum malefactorem occidere.

Respondeo, negando consequentiam. Disparitas enim
est manifestata: siquidem in solutione debiti certus Iudex
operatur ad compensandum non ad puniendum. Ad
compensationem autem faciendam, sicut occulte potest
compensationem adjuvare creditorem; ita poterit & Iudex sal-
tem ut amicus: at ad puniendum requiritur iurisdic-
tio, quæ non habetur in occultis, ut dictum est.

§. V. De Homicidio ex Bello iusto. Remissio.

De hoc, ne cramben delicato Lectori recoctam ap-
ponamus, sufficiat ea, quæ attulimus. lib. 1. in D.
c. 4. n. 19. & n. 36. & rursus §. 7. v. Bellum.

CAPUT II.

De Homicidio sui ipsius

§. I. Occisio sui directæ.

Nemini unquam licere (nisi ex directissimo Dei
iustitiam, sed quando is) se ipsum directè ac-
cidere, res est manifesta nimis. Lege S. Aug. lib. 1. de Civ.
c. 17. quos Circumcelliones, seu Cœcutores appellant; &
D. Thom. 2. 2. quest. 74. art. 5. Less. lib. 1. cap. 9. dub. 5. passim
Auctores. Qui autem se occidit, quæ ratione sit ab Ec-
clesiastica sepultura arcendus, dixi sup. lib. 1. c. 3. §. 7. v.
Spiritus in loco Sacro. Adde Laym. lib. 3. sect. 5. n. 3. p. 3.
c. 1. §. 3. Ragundez in 5. Decal. præc. c. 1. 1. 3. Solum ergo
hic sunt tria argumenta solvenda, ex quibus quædam
ad præsumendum vtiliter explicabuntur.

1. Primum argumentum: Possunt, ut lib. 5. c. 1. §. 3. n. 35.
dictum est, licet mihi desiderare mortem ob bonum fi-
nem, v. g. ut vitæ huius ærumas effugiam: Cur ergo
non possunt eandem mihi ob suum bonum inferre? Re-
spondeo: Quia si mors desideretur, ut debito modo se-
quatur, nihil mali continet: At si illam quis sibi infe-
rat, cum debito modum excedat, multum continet
mali; siquidem tunc usurpa. potestatem in vitam, quam
nullus habet, præter Deum. Quare si quis possunt cupere,
ut propter bonum Reip. malefactoris morte plectan-
tur; sed non possunt ego auctoritate publica carnes
cum illis conferre, ita in casu nostro. Sic etiam potest
licet desiderari pollutio; ut in somnis, v. g. eveniat ob
bonum sanitatis finem; sed procurari licet nunquam
potest, ut dicitur lib. 10. c. 5. n. 2.

2. Argumentum secundum: Licet jejuniis, & carnis
afflictionibus me macerare, etiam si mea vita citius
sibi mihi sit finienda: sed id est directè mortem mihi non
solum velle, verum, etiam inferre: ergo saltem aliquan-
do licet directè se ipsum interficere. Respondeo: Nego
licet se sic macerare ex intentione citius moriendi;
quia id, ex certissima sententia, esset directè se sensim
occidere. At se iis afflictionibus moderatè afficere, ex
intentione placendi Deo; licet profero; quamvis
deinde per accidens secutura sit velocior mors. Id enim
non est nisi indirectè morti sibi causam esse, quod in
multis casibus licet, non ostendam. Hinc ex omnium
iustitiam, non tenetur quis vti cibis nisi ordinariis per
se ordinatis ad vitam conservandam, non verò extraor-
dinariis & delicatis, ut etiam nec obligatur sumere ex-
traordinaria, & magnis impensis conquisita medica-
menta cum satis sit medicinis vti communibus. Imò colligo
ex Doctoribus, max. citandis, nec me obligari ipsos eol-
dem ordinarios cibos assumere, si quando valde labore

in iis assumendis; quia cum tanto labore, nequaquam
propria charitas obstringit. Ita etiam, tamen si possit quis
ad vitam servandam vesci carnibus hominis iam occisi,
(quidquid refragentur Val. 1. 3. d. 9. q. 3. p. 1. Azori. p. 1.
lib. 7. c. 3. §. 4.) quia non apparet unde in tanta necessi-
tate id sit prohibitum; & re ipsa, illis ad multa medica-
menta utuntur Medici tamen non obligatur, quia non
tenetur tam extraordinariò cibo, & tam repugnantì ipsi
naturæ vitam producere. Ita Tol. lib. de septem pecc. mer.
c. 60. Caiet 2. 2. q. 1. 18. art. 2. Nau. in summ. c. 23. n. 122.

4. Disputantem (moderatè) si quis enim contra regu-
las prudentiæ indiscretè supra suas vires sese cruciaret:
unde notabiliter sibi vitam breviorē redderet; pecca-
ri homicidij reus esset, quia sicut aliam, verbi gratia,
infantem non potest occidere; ob bonum finem citius
eum mittendi ad gloriam; sic nec te ipsum.

Neque opponas Carthusianos, vel in ipso periculo
mortis, laudabiliter sive ex voto, sive ex pia consuetu-
dine à carnibus abstinentes. Ita Fag. lib. 5. in dec. cap. 11.
n. 19. & 20. citans Sayrum, aliosque; Azor. p. 2. c. 9. q. 13.
& 14. ne hos inquam, opponas: Nam pari modo affir-
mo cum Thom. Sanch. in consil. 5. cap. 1. dub. 34. eos debe-
re in periculo mortis carnes comedere, si alius aptus ci-
bus non adeat, ut si essent in deserto, ubi non nisi carnes
haberi ex venatione possint. Verum, quia regulariter alij
sunt cibi, vel ex vitellis ovorum recentium, vel ex deli-
catis piscibus, vel ex similibus confecti, qui carnibus
æquipollent; ideo regulariter cum laude, tum in vita,
tum in mortis articulo, ob mortificationis amorem à
mensa repellunt. Scio Ioan. Sanch. d. 3. n. 7. Gers. tr. de
temper. Carth. probabiliter sentire, etiam si nulli alij
sint cibi, atque addo in necessitate extrema, posse, imò
& teneri suum Votum (si tamen Votum est, ut esse sentit
Less. lib. 4. cap. 3. d. 2. n. 10. nam si sit mera regula, ut pu-
tat Gers. loc. cit. & Thom. Sanch. loc. cit. 2. certum
esset non teneri) à carnibus abstinendo custodire: quia
sæpe licitum est ob iustam causam, (ut esset hic, ob con-
servandam religiosam disciplinam, publicumque bo-
num, ac fervorem suæ Religionis (non conservare vitam
quod non est occidere se, sicut) directè, sed indirectè,
verum prior sententia mihi magis placet.

5. Argumentum tertium: Iuste damnatus ad mortem,
potest in se exequi sententiam potest, v. g. sumere vene-
num, se vulnerare, sibi venam aperire, inicere se in
ignem, &c. Ergo licet aliquando se directè interficere.

Respondeo, distinguendo antecedens. Damnatus ea
potest facere, si ea ipsi legitime præcipiantur: concedo
antecedens; nam sic constituitur Minister publicus suæ
regis: ad quod quævis Iudex non possit ream cogere,
(nimis enim crudele est hominem suum esse car-
nificem;) tamen; accedente consensu ipsius damnati,
non est unde non possit. Ita Victoria, Arag. Cord. qui-
bus faver Less. lib. 2. cap. 9. num. 20. apud de Lugo
tom 1. de iustit. d. 10. sect. 1. n. 11. quidquid aliqui dicant,
cum de Lugo loc. cit. quum 12. neque enim tunc damnatus
punit se ipsum tanquam Iudex; quod certe non potest,
quia punitio eum sit actus Iustitiæ indicatæ, debet
esse ad alterum; sed punit se ut constitutus Minister Iu-
dicis punientis, quod est longè diversum, quodque fieri
sanè potest, & solet: ut cum ad præceptum Iudicis, vel
Confessarij se quis spoliatur bonis, se verberat, se in exi-
lium confert, quod propriè est exequi punitionem; non
verò propriè punire. At si ea non præcipiantur, nego
antecedens: non enim tunc licet damnato exequi
se ipsum suæ sententiam mortis, faciendo quæ directè
mortem afferunt; quia cum non sit institutus minister
publicus, se occidendi potestatem non habet.

Hinc licet ad hunc locum mortis se confert, scilicet
patibuli ascendit; quia ad hæc præcipitur saltem im-
plicitè à Ministris: at illicitè à scalis se deicit; quia ad
hoc non præcipitur, cum regulariter à Carnifice deici
soleat.

Pari modo licet venenum, propinante Ministro
aperto ore sumit, deglutitque; cibos non assumit, quando
est

est damnatus, ut fame pereat; collum ad ictum securis extendit: quia ad hæc facienda saltem implicite, ut dictum est, regulariter præcipitur. Contra venenum ex se, vel ante tempus, quo propinatur, assumere; sese propria manu vulnerare; venam sibi aperire regulariter nequit: quia regulariter hæc non præcipiuntur, & ex alia parte, sunt actiones per se mortem afferentes; Laqueum collo sibi circumligare ideo permitto, quia est actio satis remota ad mortem: idemque decernito de similibus.

§. II. Indirecta sui occisio.

1. **T**unc se quis indirecte dicitur occidere, cum aliquid ponit vel omittit, quo posito, vel omisso, mors aliunde consequitur, v. g. Tabulam in naufragio tradis amico, vel occupantem relinquis; quo fit, ut ab undis ipse absorbeatur, & pereat. Certum autem est, aliquando licere hanc indirectam mortem sibi causare: Sed difficile est decernere, quandonam id liceat, cuiusque rationem afferre.

2. Sit ergo hæc Regula: Quoties adest causa iusta certo gravis, aliquid agendi, vel omittendi, quamvis ex illo per accidens sequatur mors; si tamen ego eam mortem non intendam, sed intendam duntaxat finem bonum: toties licet me gero, esse, mors mihi, imò & alteri consequatur. Quoties verò eiusmodi iusta causa non adest, vel mors per se sequitur, toties me gero illicite. Ratio Regulæ, atque adeò doctrinæ est quia non semper obligamur ad cavenda ea, quæ per accidens eveniunt; & ex alia parte; causa iusta nos vrgeret potest ad aliquid faciendum, vel omittendum, quamvis ad illud per accidens malum aliquod consequatur.

3. Video Regulam, sed quæ mihi non omnino satisfaciatur: adhuc enim inquiri, quandonam ita esse, vel non esse diiudicem? Cum autem id non possit alio modo decerni, quam per prudentem virum, omnibus circumpectis; præsertim gravitate causæ, & cōiunctione vicinæ, vel remotæ actionis, vel omissionis cum morte; ideo alia maior explicatio addi non potest, nisi aliquorum casuum peculiarium mentio, in quibus Doctores hanc indirectam cooperationem ad propriam mortem agnoscunt, & tamen eam concedunt: nam ex illis difficile negotium non erit similia decernere, Lege Val. tom. 3. d. 5. q. 8. p. 2. ad. 4. Lessi. lib. 2. c. 9. dub. 6. aliosque mox citandos.

4. Primò igitur, potest quis ad oppidum iuste eventum inicere ignem in pulverem tormentarium: potest stationem non delectere: potest scalas ad mœnia oppidi admotas primus ascendere & c. quamvis prævideat se sic esse interimendum: quo pacto Eleazarus sub Elephantis oppressus fuit cum laude, & Samson sub tecto Philistinorum. Ita Dicastrill. l. max. cit. Ratio est, quia iusta causa boni publici, id est, Victoriæ, has actiones, ex se non malas merito concedit.

5. Secundò, quando quis à Tyranno iniuste mortem damnatus; potest, & quidem probabiliter per aliquos (nam in nostra sententia legatur c. primum §. 1. n. 5.) se alius offerre interficiendum, ut vitam damnato amico servet. Dicunt (iniuste) nam si iuste damnetur, non potest, quia sic Iudicem volentem non nisi iuste reum occidere, induceres ad te occidendum iniuste.

6. Tertiò iuste sapite plactendus, carcerique inclusus, potest ob honestatem Iustitiæ, vel obedientiæ non fugere quamvis ei via pateat ad fugiendum. Et iuste damnatus, ut fame pereat, potest oblatum cibum respicere. Imò malefactoribus licet se Iudici offerre interficiendos. Quod si prædicti iniuste fuerint damnati, nisi aliud motivum addit (ut affuit in sanctis Martyribus motivum fidei, & Religionis) tenentur fugere, & comedere, & c. quia tunc iusta causa non adest vitam prodigendi. An si iuste, si iuste carceri mancipatus, obligetur servare Iuramentum de redeundo in carcerem; diximus lib. 3. cap. 3. §. 4. num. 29.

6. Quartò, pro bono communi potest quis exponere propriam vitam. An verò etiam aliquando teneatur, dixi superius, lib. 5. c. 1. §. 1.

7. Quinto, potest quis invadere, & servare peste infectis, vel simili morbo laborantibus; quamvis tunc suam infectionem; adque & mortem Ita S. v. H. Dicastrill. l. max. cit. num. 337. Sive enim eorum vitam temporalem intendas (quod non esse improbabile, diximus cap. 1. §. 1. num. 5.) sive eorum vitam spirituales; tempore ex honestate charitatis operaberis. An tenearis, ibidem diximus. Multo magis vxor cum suo probabili vitæ periculo; assistit cum laude marito peste infecto: Imò laus probabiliter excusatur vxor, & amicus, qui assistit suis infectis peste, solum ad amorem demonstrandum; quamvis eorum opera non sit ægris illis profutura, quia adhuc id honestum, & pium est. Ita Ioan. Sanchez d. 6. num. 7.

8. Sextò, quando quis non potest vitare mortem acerbiorē, nisi se in aliud periculum alterius mortis minus acerbæ immittat, poterit in hoc sese immittere. Ita Lessi. l. 2. c. 9. dub. 6. n. 33. v. g. ad vitandum incendium, vel ferocem Leonem, vel invadentem inimicum, potest se quis proferre in fenestram, quamvis moriturus: tamen enim malum apprehensum ut minus, potest maiori amponi, atque adeò eligi. Hinc Lessius, ibid. n. 32. tenet, milites navales licite ignem inicere in pulverem sulphureum, cōficiendo in mare, ne navis in hostium manus integra deveniat, quando id faciunt, ne acerbior mortem apud eos hostes patiantur. Addit, posse etiam id fieri ob finem boni publici; ne scilicet potentiores fiant iniusti hostes ex tam pingui præda. Approbans Dicastrill. 2. de iust. r. 1. q. 10. d. 17. n. 537. idemque num. 539. affirmat de sedentibus Turrim, vel Mœnia, in Belio iusto, etiam si loquantur fore se opprimendos simul cum hostibus. His adde Fag. tom. 1. lib. 5. in Decal. c. 1. n. 14. alibi que apud Dian. p. 6. n. 1. ref. 48. Addo & ego, ne fiant animosiores ex parva victoria.

9. Septimò: Licet corpus macerare ob mortificationem ut morbo diximus §. 1. n. 3.

10. Octavò: Non obligatur quis mutare locum habitationis ad salutem recuperandam: nec uti extraneis, nisi ab eis, vel medicinis, ut ibid. diximus: nec ducere vxorem propter eandem salutem: nec patiens magnam sitim, teneatur quis potus abstinere, licet aliquod damnum suæ salutis inferri, prævideat. Ita Ioan. Sanchez. l. 3. Dicastrill. l. c. n. 532. citans Victoriam, & Arag Ratio horum est, quia non tenemur, ut ibid. vidimus, cum tanto rigore salutem conservare. Lege Fag. lib. 5. in dec. c. 11. num. 18. & 19. qui te non obligat ad vitandum vino, vel carnibus etiam si Medicus dicat, se viginti cum illis amplius decem annis, quam si vitas a iua, & piscibus. De puella repellente Medicum, ne contrectetur in partibus inhonestis, dixi superius, lib. 5. c. 1. §. 4. n. 25.

11. Nonò: Ad vitanda gravia tormenta potest quis confiteri verum crimen, imò cum æquivocatione falsum sibi imponere; saltem si in damnum aliorum id non redundet: hoc modo, quo pluribus dicemus infra, lib. 5. c. 1. §. 6. num. 6.

12. Denique exercere artem Funambuli, vel venenum sumere, vel vulnerari se sinere, ut ostendat efficaciam sui remedij, quod statim quis adhibeat; inde licita sunt, quia periculum vitæ excusatur per sufficiens remedium moraliter certum. Ita Dicastrill. l. cit. n. 543.

§. III. De Mutilatione sui, ubi de Eunuchis.

1. **S**icut occidere, sic mutilare se nemo licite potest: quia perinde ac vitæ, sic & membrorum corporis nos Domini non sumus. Vnde inferunt rectè DD. mox cit. & communiter, neque ex fine, ut à peccato fugias, posse in membris te ipsum offendere; v. g. oculos eruas, ut feminas tibi ruinæ causas non aspiicias; quia nō corporis membrum, sed animi malitia causa peccati est.

2. Iusta tamen esse causa potest, quæ se quis mutilet, evitatio maioris mali, si hoc ab extrinseco impendat, siue ab intrinseco. Ita Malderus & Mendosa apud Dian. p. 5. n. 4. ref. 32. Quæ ratione, si Tyrannus tibi præcipiat,

1. **A** Bortus pertinet ad damnum propriæ personæ; nam propterea de eo hic breviter agemus. Duplici autem procurati modo ille potest. Ex Sanchez de matr. d. 1. lib. 9. Grassi part. 1. lib. 2. cap. 8. n. 3. Casti. Pal. d. 3. de matr. part. 4. §. 3. num. 13. multa de abortu habet Dicastill. lib. 2. de iust. tr. 1. §. 10. d. 13. Primò indirectè, ut si prægnans sumat pharmacum tendens directè ad sanitatem, licet per accidens inferat mortem fœtui sive animato, sive inanimato; & hunc abortum in directum procurare ex proportionata causa, licet potest tum ipsa prægnans, tum alij. Nam propterea tunc femina ægrota-ns potest sanguinem emittere, debita inedia vi, portio-
nas medicatas, ad prava humores expellendos ordina-
tas sumere, &c. Ratio est, quia sic, propter illam necessi-
tatem, Abortus censetur solum permittitur, non verò in-
tentus, cum Mater suo jure utatur sanitatem conquiren-
di. Quando medicamenta æquè tendunt in salutem Ma-
tris, & in mortem fœtus, potest ea applicari infirmæ præ-
gnanti; si salus infirmæ est desperata, docet probabiliter
Sanch. l. c. n. 19. etiam si dubium sit, an vitam matri alla-
tura sint. Ratio est, quia secus, periret certò Mater, &
consequenter fœtus: At per illa medicamenta fortè
utrumque liberabitur à morte.

2. Secundò directè, ut si Medicus præciperet ebi-
bendam potionem, directè habentem pro sua vi, fœ-
tum interimere, vel conceptionem impedire. Et quia
certum est ex Sanchez, Valsq. Pont. cum Castro Pal. loc. c.
n. 9. tunc esse mortale: illam absolute sumere, vel propi-
nare; quia sic vel occiditur per se innocens, si fœtus est
animatus; vel si nondum est informatus animas, contra
finem naturæ impeditur generatio: tamen adhuc dubita-
tur, an aliquando liceat, quando nimirum, ni ita fiat, pe-
riculum vitæ subit Mater.

Fœtus animatus.

3. Dico primò. Si constet fœtum esse animatum, vel
dubietur, an animatus sit; nunquam licet. Ita Doctores
citati, & citandi. Ratio est, quia non sunt facienda mala,
ut eveniant bona: malum autem intrinsecè est, occidere
innocentem. Fœtum masculinum animari potest quadra-
ginta dies, femininum post octoginta, & in dubio cen-
deri, quoad nostrum casum, femininum, ut quo minùs
potest aggravetur delinquens, diximus lib. 1. cap. 3. §. 7. v.
irregularitas, n. 2.

Fœtus inanimatus.

4. Dico secundo; Si fœtus est sine anima, aliqui af-
firmant in tanta Matris necessitate, licere. Ita Sanchez
Grassi l. c. Sanch. l. c. v. Homicidium, Laym. lib. 3. sect. 5. t. 3. p. 1. cap. 4.
num. 4. alij apud Dian. part. 3. tract. 5. res. 11. Aliqui
negant. Ita Filiuc. tr. 29. c. 6. Less. lib. 2. c. 9. num. 61. & 62.
alij apud eundem, Dianam. Vtrumque probabile.
Ratio posteriorum potissima, ducitur ab inconvenienti;
nam si id liceret, licitum etiam esset, propter sanitatem
directè procurare pollutionem; quod nemo dixit. Ra-
tio priorum est, quia tunc fœtus est aggressor contra
Matris vitam: & sicuti pravi humores possunt depelli,
quia invadunt vitam; ita & ille fœtus, qui nunc instat
humoris pravi est. Ad illud de pollutione, esse potest
disparitas propter periculum apertissimum incontinen-
tiæ, si ejusmodi licentia indulgeatur; & quia si ea pol-
lutio permitteretur, impediretur usus conjugal, con-
tentis jam hominibus illa voluptate pollutionis licetè
percepta, quæ inconvenientia non inveniuntur in casu
nostro.

An licitus sit abortus, ne adultera occidatur?

5. Ex dictis confluit gravis difficultas: An quem
admodum ad servandam Matris infirmæ vitam, pro-
babili-
X 4

Eunuchus.

4. Illud item est huius loci, An propter magnam
lucrum amputare aliquod ex membris liceat? Solè que
est questio de his pueris qui, ut sonoris vocem reri-
pant, solent Medici manu, absque morali periculo
moris, Eunuchi fieri: eo enim periculo existen-
te, nequaquam licet, patet ex dictis. Ut etiam certum
est, non licere Patri id in filio sine ipsius pleno con-
sensu, attentare, quia Patet non est Dominus membro-
rum filij.

De illis igitur aio, esse probabile, quod liceat. Ita Sa-
nchez l. 1. q. 6. art. 1. contr. 2. Pasqual. l. c. 408. fusc. id pro-
bat Tannerus mox citandus; qui tum aliam veriorum
sententiam vocat, hanc non esse improbabilem indicat;
ipso Diana nobis contrariò fatente p. 3. tract. 5. res. 58. sine
Elo probabile etiam sit, quod non liceat. Ita Tannerus
l. 1. q. 6. art. 1. contr. 2. Diana aliis citatis p. 3. tract. 5.
res. 58. & p. 6. art. 8. res. 36. & eadem parte, tr. 6. res. 35. Ratio
multa (nam contrariorum, colligitur ex mox dictis)
est, quia iusta videtur esse causa, non deficiere in Repub.
imò in Ecclesia hos sonoros Cantores ad divinas lau-
des modulandas. Adde, eam abscissionem non ita nota-
biliter nocere ipsi individuo, ut refarci, seu compen-
sari non possit cum emolumentis vocis, & cum lucro
quod speratur ex illa.

Finge autem adesse afferentem utilitatem, imò solum
sufficientem Reip. quæ ars exercei non possit nisi ad eo,
qui careat uno dente, vel summitate minimi digiti; con-
demnare sine de peccato eum; qui sine morali periculo
majoris mali, damnum admodum modicum sibi inferret, ut
illi arti vacaret? Ego certè non condemnarem, sicut nec
condemnat Fag. lib. 5. in dec. c. 1. n. 4. Neque obstat, ho-
minem non esse Dominum suorum membrorum, non
obstat, iniqua causis enim iustis existentibus, posse
quempiam aliquod membrum amputare, jam omnes n. 2.
concessimus; & merito, quia debuit Deus homini ab-
soluto administratori sue vitæ in iustis causis, nec solum
in malis ab extrinseco provenientibus, avitendis, eam
libertatem non denegare. Neque item obstat periculum,
quod in his Eunuchis timetur incontinentiæ, non ob-
stat, inquam: quia sic condemnare etiam Castitatem
perpetuantem voventes.

5. Queret curiosus: An hic permittens testiculos si-
bi abscindi, sit irregularis? Respondeo: esse docent,
Sanch. Mol. Suar. cit. à Diana p. 10. tract. 13. res. 11. sed non
esse, est etiam cum Castro Pal. som. 6. d. 6. p. 12. numer. 4.
probabile. Rationem idem affert: quia, inquit, hic non
fuit ex indignatione, aut iusto, vel injusto timore per-
dendæ castitatis, prout requiritur ad irregularitatem
hanc à sacris Canonibus. Præterea nullus textus hanc
penam indicens, loquitur de eo, qui sibi testiculos ab-
scidit; sed de eo, qui sibi vitilia abscindi fecerit, quod
diversum est.

habilitate licere diximus dirigere medicamenta directè ad foetum inanimatum propellendum tendentia; ita idem liceat: Primò, ad servandam famam, seu honorem, & consequenter vitam puellæ, vel Monialis prægnantis ex adulterio, vel sacrilegio? Secundò, ad evitandum periculum illius mortis, quod aliàs experta puella est in parturiendo? Inanimatum dixi; nam ad animatum nunquam licere, *num. 3.* iam docuimus.

6. Dico iam tertio: licet Torrelli, Bordonus, Lezana, Trull. Apud Dianam, p. 3. *tr. 5. ref. 11.* & p. 6. *tr. 8. ref. 37.* eodémque teste quidam doctissimus ex Soc. Iesús, concedant, ut probabile: Communis tamen sententia DD. apud eundem meritò in utroque casu negat; Imò audio (ait Diana, d. p. 6. *tr. 8. ref. 37.*) affirmativam sententiam fuisse damnatam in Congregatione S. Officij. Ratio est, quia periculum est distans, aliisque modis vitari potest; & foetus non est aggressor. Adde periculum evidentissimum aperiendi viam ad multa incommoda, cum gravi Reipubl. pernicio; si hæc licentia concedatur.

Pæna, & solutio abortus.

7. Quando foetus est animatus, præter alias pænas temporales incurrit irregularitas, & excommunicatio lata sententiæ, à provocantibus abortum, hoc est, à tradentibus, vel consulentibus, vel cooperantibus, vel iuvantibus ad abortum. Ab ipsis accipientibus potionem, ut abortiant, negat Naldus apud Bordonum *mox* citandum, cui assentitur idem *num. 3. contr. 41. num. 6.* & Ioannes de Lugo in *Resp. lib. 2. d. 4.* valde propendit non valde incurri excommunicationem: quia de illis in Textu non est, quoad excommunicationem, expressa mentio: verum incurri contendit Dicastillus, *lib. 2. de iust. tr. 1. d. 10. d. 13. n. 179.* cum Bonacina, de *res. d. 2. quest. ult. sect. 1. punct. 7. n. 6.* utrumque probabile.

Quando autem foetus non est animatus, nulla irregularitas, nullaque excommunicatio incurritur. Sic Bonac. *ibid.* Quod si anceps sis, fuerit necne animatus; quamvis peccatum sit eius abortum procurare, ut notat signatè Sanchez de *matr. lib. 9. d. 20. n. 7.* tamen non incurri irregularitatem, nec excommunicationem dixi *suprà, lib. 1. c. 3. §. 7. v. Causus, & censura referu. num. 1. & v. irregularitas num. 2.*

8. An autem excommunicatio hæc sit reservata, dubitat nonnemo. Sed certè per Sixtum V. erat reservata, nunc per Gregor. XIV. sic eiusmodi rigor est temperatus: *Apeccato* (inquit Gregorius XIV. Sedes Apostolica n. 2.) *Et ab excommunicatione quilibet Presbyter tam secularis, quam cuiusvis Ordinis Regularis, ad Fidelium Confessiones audiendas, & ad hos casus specialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam, & liberam, in foro conscientie tantum absolvendi habeat facultatem.* Hæc Pontifex. Vbi nota, quamvis hodie non sit hæc excommunicatio Summo Pontifici reservata; tamen neminem posse ab illa absolvere, nisi (Ita Sylvius, quem sequitur, citatque Bassæus, in *Florib. v. Abortus.*) specialiter ab Episcopo deputetur. Episcopo, inquam; nam propterea non est admittenda sententia asserens posse Confessarium Regulari, deputatum à suo Provinciali ad illam absolventem; non est, inquam admittenda; siquidem Pontifex non solum disponit, hunc Confessarium deputandum esse ab Ordinario, sed ab Ordinario loci. Qualis certè nunquam est Provincialis.

Notat autem Bauci, in *sel. q. 48. Pet. 6.* satis esse, si quis habeat ab Episcopo facultatem absolvendi ab omni casu, & censura tali Episcopo reservatis, nec esse necesse Episcopum dare facultatem ad abortum specialiter absolvendum, ut ego memini me notasse *lib. 3. meth. Confess. cap. 7. num. 8.*

9. Censeo tamen à Regularibus Mendicantibus, eorumque Privilegium participantibus, ex duplici alio capite posse illam absolvi. Primò, si ij habeant privilegium univèrsale absolvendi ab omni censura Episcopo reservata. Secundò, si habeant simile privilegium ab-

olvendi ab omnibus casibus Pontificiis, quamvis solam extra Bullam Cœnæ. Ratio est, quia in utroque casu iam essent sufficienter deputati. Lege Bonacin. l. 9. de *cenfursis, disp. 2. part. 10. num. 16.* apud eundem Bassæum *ibid. fin.* Ab irregularitate ex abortu occulto, non potest Episcopus dispensare, docet Sperellus, *part. 2. dec. 112. num. 6.* ex constitutione Sixti V. non moderata in hoc à Gregor. XVI. An autem hæc duo privilegia Religiosi habeant; *lib. 3. opus. Methodi Confess. cap. 7. §. 4.* debemus.

CAPUT III.

De Homicidio iniusto Proximi.

§. I. De Homicidio voluntario, & præsertim, de casuali.

1. Homicidium aliud esse voluntarium, hoc est, volitum, seu intentum, sive in se, sive in causa; aliud esse casuale, præter intentionem agentis, notum est omnibus. Homicidium autem voluntarium innocentis est mortale, ac inducere irregularitatem ex delicto; nimis item est omnibus exploratum. De casuali ergo solum hic remanent aliqua notata digna. Pro quo.

2. Adverto secundò, effectum ex causa dupliciter id qui possit: Primò semper, aut plerumque, ut mors ex veneni potu, vel gravi vulnere in capite, vel simili modo periculoso. Secundò raro, & in paucis, ut ex iactu bombardæ contractio ipsius, & circumstantium interimiam, quoties effectus est præter intentionem, sive sit primo modo, sive secundo, dicitur à Doctoribus casualis. Sic Tolet. *lib. 1. c. 71. §. alterum membrorum*: ita tamen, ut si raro, dicatur casualis strictè; si plerumque, vel semper dicatur missis strictè, & minus propriè casualis; sed tamen absolute casualis, modò sit præter intentionem. Nam propterea S. Thomas 2.2. *quest. art. 8. ad. 2.* innotum pueri, quod mater prægnans percussa fuerit, sine intentione occisionis, casualem appellet: cum tamen, ut idem ibidem affirmat, ut plurimum ex percussione prægnantis sequatur infantis interitus. Ad statuendum ergo, quando homicidium directum, de quo hic loquimur (nam de indirecto *mox* §. 3.) sit voluntarium, quando casuale; cõsideranda est agentis intentio, ut quando effectus est interitus, vel prævisio in sua causa, licet raro sequi soleat. Dicitur voluntarium, vel si quis pulsans campanam intendat, vel prævideat, ut fallens decedens occidat hominem, quamvis id rarissimum sit. Contrà verò, si quis aliquem percussit gravi vulnere, sine intentione, ut mori sequatur, & nesciens ex ea percussione mortem securum si ea sequatur erit homicidium casuale & quidem utrobique mortale; sed gravius, quando ex tali percussione frequentius sequitur mors, minus grave, quando raro.

3. Dantur autem ad melius dignoscendum quatuor Regulæ ex Tolet. *lib. 5. cap. 7.* Prima, pro actione licita. Secunda, pro illicita. Tertia, & Quarta, pro omissione: quæ sunt etiam univèrsales Regulæ pro quocunque alio damno dato, ad effectum obligandi, vel non obligandi damnificantem, sed restitutione damni illati: quod hic noto, ne cum de radice restitutionis ex damnificatione disputabo, eadem repetere cogar. Sed iam singulas breviter explicemus.

Prima Regula.

Dans operam rei licitæ.

4. Dante te operam rei licitæ, si mors alterius sequatur ex illa actione licita, præter intentionem tamen tuam, quando nulla affuit culpabilis negligentia in evitanda alterius morte, nullum est peccatum. Quando autem affuit negligentia levis, est peccatum veniale: quando